

Станкова Л.І.

Аналіз джерел фінансування розвитку підприємства на прикладі ТОВ „С-інжиніринг”

Підприємство, що намагається стійко розвиватися в сучасних умовах, стикається з проблемою формування та використання різних джерел фінансування розвитку, адже зростання майнового потенціалу вимагає відповідного зростання фінансових ресурсів. На початкових етапах розвитку, коли власних джерел для його фінансування може бути недостатньо, постає проблема залучення позикового капіталу. Проте, надмірне його використання, у випадку забезпечення недостатньої ефективності операційної діяльності, може привести до різкого погіршення ліквідності, фінансової стійкості, ефективності капіталу, а, отже, перешкодити, а не сприяти, подальшому розвитку. Тому аналіз джерел фінансування розвитку, їх структури та „безпечності” для збереження стійкого фінансового стану підприємства у процесі зростання обсягів діяльності, має стати обов’язковою складовою аналітичної роботи.

У методології фінансового аналізу аналіз структури фінансового потенціалу та її впливу на фінансовий стан закладено в методику аналізу фінансової стійкості підприємства. Він ґрунтуються на розрахунку системи абсолютних і відносних показників на підставі даних балансу. В ході аналізу абсолютних показників визначається рівень покриття запасів і витрат різними джерелами фінансування з метою визначення типу фінансової ситуації на підприємстві. Для аналізу послідовно розраховуються 2 групи абсолютних показників: 1) показники наявності різних джерел фінансування; 2) показники покриття запасів і витрат різними джерелами фінансування. На їх основі можливе визначення фінансової ситуації: абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан [1]. В таблиці 1 наведені результати визначення типу фінансової ситуації на ТОВ „С-інжиніринг”.

Таблиця 1 – Визначення типу фінансової ситуації ТОВ „С-інжиніринг”

Показники	2008 рік	2009 рік	2010 рік
Джерела фінансування та запаси			
Власний оборотний капітал (ВОК)	309	4736	6039
Оборотний капітал (ОК)	309	6557	7625
Загальний джерела (ЗДж)	309	6557	7625
Вартість запасів та витрат (З)	4401	4770	5943
Покриття запасів та витрат джерелами фінансування			
Забезпеченість запасів власним оборотним капіталом, тис. грн.	ВОК	309	4736
	ВОК-3	-4092	-34
Забезпеченість запасів ВОК та довгостроковими джерелами, тис. грн.	ОК	309	6557
	ОК-3	-4092	+1787
Покриття запасів ВОК, довгостроко-вими та короткостроковими кредитами	ЗДж	309	6557
	КДж-3	-4092	+1787
Тип фінансової ситуації	Критичний фінансовий стан	Нормальний фінансовий стан	Абсолютна фінансова стійкість

Дані розрахунків свідчать про значне покращення фінансового стану та типу фінансової ситуації на підприємстві: якщо в 2008 році спостерігалась кризова фінансова ситуація, за якої запаси та витрати підприємства фінансувались за рахунок поточної кредиторської заборгованості, то в 2010 році підприємство досягло абсолютної фінансової стійкості, за якої всі запаси фінансуються за рахунок власних джерел, зокрема власного оборотного капіталу.

Але, більш інформативним методом дослідження джерел фінансування розвитку підприємства є метод складання матричного балансу [2]. Зміст матричної моделі балансу полягає у співставленні активів та джерел їх фінансування, що дозволяє оцінити ступінь використання правил „безпечного” фінансування майна підприємства. При складанні матричного балансу враховуються ті ж принципи, що й при аналізі ліквідності балансу. Але він надає більш деталізовану інформацію щодо достатності або недостатності необхідного джерела для фінансування певного виду активів. В матричній моделі баланс підприємства подається як матриця, рядки якої – це статті активу, а графи – статті пасиву. Проте, спочатку треба сформувати перелік джерел фінансування відповідних груп активів, враховуючи правила фінансового менеджменту, принцип відповідності за критерієм ліквідності, специфіку діяльності підприємства. Далі при заповненні матриці джерела вибирають у обраній послідовності, у межах залишку коштів. Використання наступного джерела свідчить про певне зниження якості забезпечення коштами. Якщо постає потреба залучати інші кошти (які не ввійшли до наведеного переліку) це свідчить про неефективне використання коштів. Враховуючи склад майна та капіталу ТОВ „С-інжиніринг” та вимоги ліквідності балансу сформований перелік доступних джерел фінансування для кожного виду активів підприємства наведено в табл. 2.

Таблиця 2 – Відповідність статей активу та пасиву при фінансуванні

Стаття активу	Статті пасиву
Необоротні активи	Статутний капітал; Прибуток; Довгострокові зобов’язання
Виробничі запаси	Статутний капітал (залишок); Прибуток (залишок); Довгострокові зобов’язання (залишок)
Товари	Довгострокові зобов’язання; Короткострокові кредити та позики; Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги
Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість; Поточні зобов’язання за розрахунками; Інші поточні зобов’язання
Грошові кошти	Прибуток (залишок); Поточні зобов’язання за розрахунками
Інші оборотні активи	Поточні зобов’язання за розрахунками; Інші поточні зобов’язання

Далі наведемо матричний баланс ТОВ „С-інжиніринг”, складений за даними балансу на початок та кінець 2010 року для визначення оптимальності фінансування майна за рахунок різних джерел (табл.3,4).

Таблиця 3 – Матричний баланс ТОВ „С-інжиніринг” на 31.12.2009 року

Активи	Пасиви								Баланс		
	Власний капітал		Довгострокові зобов'язання		КЗ за товари, роботи, послуги		Поточні зобов'язання за розрахунками		Інші поточні зобов'язання		Позиковий капітал
Необоротні активи	2913	100%							-	2913	
Виробничі запаси	4175	100%							-	4175	
Товари			595	100%					595	595	
Дебіторська заборгованість			1226	5%	21687	86%	2302	9%		25215	25215
Грошові кошти	561	66:					288	34%		288	849
Інші оборотні активи						131	22%	468	78%	599	599
Оборотні активи	4736		1821		21687		2721		468	X	31433
Баланс	7649		1821		21687		2721		468	26697	34346

Таблиця 4 – Матричний баланс ТОВ „С-інжиніринг” на 31.12.2010 року

Активи	Пасиви								Баланс			
	Власний капітал		Довгострокові зобов'язання		КЗ за товари, роботи, послуги		Поточні зобов'язання за розрахунками		Інші поточні зобов'язання		Позиковий капітал разом	
Необоротні активи	3329	100%							-	3329		
Виробничі запаси	5241	100%							-	5241		
Товари			702	100%					702	702		
Дебіторська заборгованість			884	7%	7612	57%	4767	36%		13263	13263	
Грошові кошти	798	76%					256	24%		256	1054	
Інші оборотні активи							908	72%	353	28%	1261	1261
Оборотні активи	6039		1586		7612		5931		353	X	21521	
Баланс	9368		1586		7612		5931		353	15482	24850	

За даними матричних балансів „С-інжиніринг” можна зробити висновки, що позитивно характеризують рівень та динаміку його фінансового стану.

Необоротні активи підприємства на початок 2010 року були цілком сформовані за рахунок власного капіталу, їх вартість за період збільшилась за рахунок того ж джерела, зокрема реінвестування нерозподіленого прибутку. Виробничі запаси також були сформовані за рахунок власних коштів, їх вартість також суттєво збільшилась за рахунок реінвестування прибутку. Нарощення необоротних активів та виробничих запасів може свідчити про інвестиційні процеси на підприємстві. Результати аналізу підтверджують, що інвестиційні процеси фінансуються лише за рахунок власних джерел, а саме прибутку. Це підтверджує високу фінансову стійкість підприємства у 2010 році.

Приріст грошових коштів також відбувається за рахунок приросту власного капіталу. Товари, які на підприємстві варто віднести до активів, що швидко реалізуються, фінансуються повністю за рахунок довгострокового позикового капіталу, їх приріст також забезпечений довгостроковими джерелами. Отже, тут повністю виконуються умови збереження ліквідності.

Істотно та майже пропорційно зменшились дебіторська та кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, що свідчить про покращення стану розрахунків на підприємстві. У фінансуванні дебіторської заборгованості збільшилась частка джерела поточної заборгованості за розрахунками по одержаних авансах, що також можна назвати позитивною зміною.

В цілому зниження вартості майна у 2010 році було обумовлено суттєвим зменшенням оборотних активів за рахунок погашення дебіторської заборгованості, при одночасному зростанні вартості необоротних активів за рахунок зростання власного капіталу. Відповідно зниження вартості пасивів було цілком обумовлено зменшенням позикового капіталу за рахунок погашення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги та довгострокових фінансових зобов'язань. Водночас, зниження позикового капіталу було частково компенсовано зростанням власного капіталу.

Все це свідчить майже про „оптимальний” стан фінансування майна підприємства та позитивні зрушення у розподілі власних та позикових джерел фінансування.

Таким чином, метод аналізу матричного балансу є доцільним доповненням аналізу фінансової стійкості за даними бухгалтерського балансу, що дозволяє більш точно оцінити рівень фінансової стійкості та фінансової безпеки на підприємстві, доповнюючи результати аналізу та оцінки фінансової ситуації.

Література

1. Волощук Л.О. Юдін М.А. Фінансовий аналіз // Навчальний посібник. — К.: „Кафедра”. — 2012. — 370с.
2. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч.посібник. – 2-ге вид. – К.: МАУП, 2001. –152 с.